

בס"ד. שיחת ש"פ בהר, ט"ו אייר, ה'תשי"ט.

בלתי מוגה

א. ימי הספירה הם הימים שמקשרים יציאת מצרים ומתן תורה: מיצי"מ באים מיד למ"ת, כמ"שי "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה". והימים שבינתיים אינם ענין בפני עצמו, אלא הם מקשרים הענינים דיצי"מ ומ"ת, דכולא חד. ואם הדברים אמורים בנוגע לכל ימי הספירה, הרי בודאי שכן הוא בנוגע לשבתות שבימי הספירה:

ביום השבת באה לידי גילוי כללות העבודה דששת ימי החול, שענינה הוא הכנה לשבת, כמארז"ל: "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת", דקאי על כל ימי השבוע, החל מיום ראשון בשבוע, שבהם צריכים להתכונן ולהזכיר את יום השבת, וכמ"ש הרמב"ן³ שמנין ימי השבוע לשם שבת, אחד בשבת, שני בשבת כו', נכלל בהמצוה ד"זכור את יום השבת"³.

ונמצא, שהענינים שהם בהעלם בששת ימי החול — הנה ביום השבת באים הם לידי גילוי.

ומזה מובן גם בנוגע לימי הספירה שבהם היא ההכנה למתן תורה וקבלת התורה — שביום השבת הרי זה בגילוי.

וכל זה מודגש יותר בשנה זו, שהיא שנת השמיטה, שהשנה כולה היא בבחינת שבת, כמ"ש⁴ "ושבתה הארץ שבת לה", ופירש רש"י: "כשם שנאמר בשבת בראשית"⁵, והיינו, שאפילו ימי החול דשנת השמיטה הם בבחינת שבת, שבהם צריך לעסוק בתורה⁶, ועאכו"כ בימי הספירה ובפרט בשבתות שבימי הספירה, שבהם ישנו בגילוי ענין ההכנה לקבלת התורה.

ב. ההכנה לקבלת התורה היא — שיהי' "ופרצת" בתורה⁷.

(1) שמות ג, יב ובפרש"י. וראה שמו"ר
פ"ג, ד.
(2) ע"ז ג, סע"א.
(3) יתרו כ, ח.
(4) פרשתנו כה, ב.
(5) ראה גם שיחת ש"פ בהו"ב דאשתקד
ס"ז (ת"מ חכ"ב ע' 310).
(6) ראה ספורנו פרשתנו עה"פ.
(7) ראה משיחת ש"פ קדושים, מבה"ח
אייר שנה זו (לעיל ע' 266 ואילך). וש"נ.

ובהקדמה — שאף שלכאורה פשוט הדבר שלימוד התורה צריך להיות באופן של "ופרצת", שהרי התורה היא בלי גבול, כמ"ש "ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים", מ"מ, יש צורך בתוספת כח וחיזוק בדבר. וטעם הדבר — שהרי "לא ניתנה תורה למלאכי השרת"⁹, וגם לא לנשמות כפי שהם למעלה, כי אם, לנשמות כפי שירדו למטה ונתלכשו בגופים, והרי הגוף הוא בהגבלה, והגבלת הגוף פועלת גם על הנשמה כפי שנתלכשה בגוף.

ולהעיר: גם הנשמה מצד עצמה כפי שהיא למעלה יש לה הגבלה, כמ"ש גבי אליהו ואלישע¹⁰ "חי הוי' (או חי הוי' אלקי ישראל) אשר עמדתי לפניו", "עמדתי" דייקא, שפירוש ענין עמידה היינו שאינה יכולה לצאת ממעמדה ומצבה, שזהו ענין של הגבלה. ונוסף על הגבלת הנשמה מצד עצמה — הנה בירידתה למטה ניתוסף אצלה גם הגבלות הגוף. ואעפ"כ, הנה דוקא בירידתה למטה נעשית בבחינת "מהלך"¹¹, שהפירוש בזה הוא — הילוך עד אין קץ, בלי גבול.

והיינו, שע"י ירידתה למטה מתעלית הנשמה למעלה יותר מכמו שהיתה למעלה "תחת כסא הכבוד"¹², ולמעלה יותר, בבחי' "טהורה היא"¹³, דקאי על הנשמה כפי שהיא בעולם האצילות¹⁴ — שהרי גם אצילות הוא רק מלשון אצלו וסמוך¹⁵, אבל עדיין אין זה עצמותו ית', ואילו ע"י ירידת הנשמה למטה הרי היא מגעת "לאשתאבא בגופא דמלכא"¹⁶, בעצמותו ית'.

ועד"ז בנוגע לתורה: ישנו ענין התורה כפי שהיא למעלה — שעז"נ "נעלמה מעיני כל חי"¹⁷, "ואהי' אצלו גו' שעשועים"¹⁸; אבל עדיין אין זה עצמותו ית'. ודוקא כאשר התורה יורדת למטה ונלמדת ע"י איש ישראל למטה — הרי הוא מחבר את התורה בהקב"ה¹⁹, שהו"ע החיבור עם עצמותו ית' (כפי שענין זה שייך בתורה).

13) נוסח ברכת אלקי נשמה כו' (מברכות ס, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ז ה"ג. ועוד).
14) לקר"ת פ' ראה כח, סע"ג. המשך תרס"ו ע' תעב. ע' תפה ואילך. ועוד.
15) פרדס שער אבי"ע בתחלתו.
16) זח"א ריז, ב.
17) איוב כח, כא.
18) משלי ח, ל.
19) ראה זח"ג רכב, ב. ס' הבהיר סנ"ח (קצו). סה"מ תש"ה ע' 121 ואילך. ועוד.

8) איוב יא, ט. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ה.
9) ברכות כה, ב. וש"נ.
10) מלכים"א יז, א. יח, טו. מלכים"ב ג, יד, ה, טז. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 147 הערה 53. וש"נ.
11) ראה תו"א ס"פ וישב (ל, סע"א ואילך). לקו"ת ר"פ בחוקותי. ובכ"מ.
12) ראה זח"ג כט, רע"ב. ובהנסמן בנצו"ז לזח"א קיג, א.

וכשם שאצל הנשמה, הנה דוקא עי"ז שיוורדת למטה, ומקבלת את הגבלות הגוף ונפש הבהמית, ואעפ"כ פורצת היא את הגבלות הגוף ונה"ב, אזי היא יוצאת מכל ההגבלות (גם מהגבלות של הנשמה מצד עצמה) — כן הוא גם בתורה, שדוקא עי"ז שהתורה יורדת למטה בהגבלה, ויהודי לומד תורה מבלי להתחשב כלל בהגבלות, "ופרצת", אזי נעשית עלי' בתורה לדרגא נעלית יותר מכמו שהיא בשרשה למעלה.

ג. כשם שבנשמות קשורה העלי' עם ענין הירידה למטה בגוף ונה"ב, ודוקא הירידה למטה מטה ביותר קשורה עם הגבוה גבוה ביותר²⁰ — כמו"כ קשור הענין ד"ופרצת" בתורה עם ירידה בענין של גשמיות, שזהו"ע "גדולה לגימא שמקרבת"²¹, היינו, שע"י לגימא גשמית נעשה קירוב להענין ד"ופרצת" בלימוד התורה.

ובמכ"ש ממה שמצינו ענין של קירוב ע"י לגימא בקו ההפכי, כדאיא בגמרא²² ש"גזור על יינן משום בנותיהן ועל בנותיהן משום דבר אחר" (עבודה זרה), שזהו הקצה הכי תחתון בקו ההפכי. ומרובה מדה טובה²³ — לפעול ע"י לגימא קירוב לקדושה.

וכן נהגו רבותינו נשיאינו בכל דור, החל מרבינו הזקן, וגם המגיד, ובעיקר הבעש"ט, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר — שכאשר הוצרכו לפעול ענין של קירוב, פעלו זאת ע"י התוועדות, "גדולה לגימא שמקרבת".

וע"י הנהגה זו נתנו רבותינו נשיאינו כח לכל השייכים אליהם — שע"י לגימא יפעלו קירוב לקדושה בכלל, ול"ופרצת" בתורה, שזהו הענין הנוגע לימי הספירה ביחוד, כנ"ל.

ד. מטעם הנ"ל — היתה צריכה להיות התוועדות גם בשבת שלפנ"ז (פרשת אמור). אבל, כיון שנערכה "ברית מילה" אצל ראש-ישיבה כו'²⁴, חשבתו שיתוועדו שם, וידברו אודות הענינים שצריך לדבר אודותם — בענין "ופרצת"; אך כנראה לא כיוונתי ("איך האָב ניט צוגעטראַפן")...

כבר נסיתי לדבר בענין "ופרצת" בכל האופנים²⁵ — ע"ד מ"ש רש"י בפ' אחרי²⁶ — נסיתי לדבר, לצעוק, לרגוז כו', וללא הועיל! ממני

(24) אצל נכדו של הרא"י סימפסון שהי' חבר בהנהלת הישיבה.
(25) ראה גם תו"מ חכ"ד ע' 257.
(26) בתחלתה.

(20) ראה לקו"ת ראה יט, ג. ובכ"מ.
(21) ראה סנהדרין קג, סע"ב ואילך.
(22) שבת יז, ב (ובפרש"י). וש"נ.
(23) ראה יומא עו, א. וש"נ.

— יוצאים הדברים, ולהזולת — אינם מגיעים, אלא נשארים באיזה מקום ("ערגעץ וואו") באמצע... וגם אם ישנם כאלו שהדברים הגיעו בפנימיות נקודת לבבם — אינם מדברים על זה; חוסכים את הזמן, את הטירחא כו', מלדבר בענין זה.

בהשיחות דשנת ה'ש"ת — הי' זה אכן בשבת פ' אמור — סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁷, שפעם נכנס אל אדמו"ר האמצעי חסיד מהעיירה בעשענקאָוויטש, וביקש ברכה שיהי' שייך לעבודה, באמרו: מהי עבודה — אינני יודע, אבל, מרוב העדר הרצון בזה ("דאָס ווילט זיך זייער ניט"), הנני מבין, שזהו דבר טוב מאד.

ועד"ז בנדו"ד: מזה גופא שלא רוצים בשום אופן ענין של "ופרצת", לצאת מההגבלות — היו צריכים להבין שזהו דבר טוב מאד. אבל לפועל, גם חשבון זה אינו מועיל.

ולכאורה, כיון שאין הדברים מועילים, הרי, "כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע, כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע"²⁸. אבל, ישנם כאלו שאינם אשמים בכך, הנה אליהם הנני מדבר — שצריך להיות "ופרצת" בתורה.

וכיון ש"גדולה לגימא שמקרבת" — הנה על זה נערכה ההתוועדות, כדי לעורר ולפעול שיהי' "ופרצת" בתורה.

וכאמור, שזהו ענין שנוגע ביחוד להכנה למ"ת שבימי הספירה — "וספרתם לכם"²⁹, כפירוש רבינו הזקן³⁰ "וספרתם" מלשון בהירות, "צריכים לעשות שיהי' ה'לכם' בהיר", להאיר את כל שבעת המדות כפי שכל אחת כלולה משבע, שזהו"ע שבעה שבועות שבכל אחד יש שבעה ימים — הנה בכל ענינים אלו צריך לפעול "ופרצת" בתורה.

ה. ולכל לראש — אמורים הדברים בנוגע לתלמידי הישיבה.

וכמדובר בהתוועדות שלפנ"ז? בנוגע לתלמידי הישיבה, שגם אם חסרים ענינים מסויימים, אין זה ממעט את הזכות, החוב והאחריות של התלמידים לעסוק בלימוד התורה. החסרון בענינים אלו מהוה רק ראי' שנותנים להם יותר כחות, וכיון שנותנים להם יותר כחות, אזי האחריות היא גדולה יותר.

(30) ראה שיחת ש"פ אחרי ס"ח (לעיל ע' 257). וש"נ.

(27) סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 105.
(28) יבמות סה, ב.
(29) אמור כג, טו.

וכיון שאמרו "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא"³¹ — הנה ע"י הענין ד"ופרצת" בתורה, יומשך "ופרצת" גם בעולם, היינו, שמרוחניות הישיבה יומשך גם בגשמיות הישיבה, ועי"ז גם ברוחניות וגשמיות העולם.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר "לחיים", ואח"כ אמר:]

כאשר צריכים לפעול אצל התלמידים את הענין ד"ופרצת" בתורה ע"י דרכים השייכים לחסידות פולין ("פולישע דרכים") ... — צריכה להיות ה"לגימה שמקרבת" אצל התלמידים עצמם, ועי"ז יפעלו הקירוב ל"ופרצת" בתורה.

* * *

ו. התחלת פרשת אמור³² היא: "אמור ואמרת", ודרשו רוז"ל³³: "להזהיר גדולים על הקטנים".

ענין זה — "להזהיר גדולים על הקטנים" — נאמר בתורה ג' פעמים³⁴: בנוגע לדם, בנוגע לשקצים, ובנוגע לכהנים.

והחידוש שבדבר — שהרי כמה ענינים והלכות לא נתפרשו בתורה שבכתב כי אם ברמז בלבד, ואילו הענין ד"להזהיר גדולים על הקטנים" נתפרש ג' פעמים.

הטעם ע"פ נגלה שענין זה נתפרש ג' פעמים, הוא — לפי שבכל אחד מהם יש מעלה מיוחדת: ב"דם" — "איכא כרת", "שקצים" — "איסורן במשהו", ו"כהנים" — "ריבה בהן מצות יתרות"³⁵.

ויש לבאר הענין בעבודת האדם³⁶ — שג' ענינים אלו ישנם בכל ענין של עבודה ומצוה (כדלקמן), והיינו, שעם היותם ג' ענינים, הרי, כיון שכל ענין שבתורה הוא בדרך כלל ופרט³⁷, יש גם בכל ענין פרטי כל ג' ענינים אלו.

ז. והענין בזה:

בכל עבודה פרטית ישנם ג' ענינים: האדם העובד, העולם שבו נעשית העבודה, והקישור שלהם — שהאדם פועל בעולם.

(34) יבמות שם.

(35) שם, ב.

(36) ראה גם אג"ק ח"א ע' קיט. ע' רפג ואילך. לקו"ש ח"ז ע' 148 ואילך.

(37) ראה גם לעיל ע' 227. וש"ג.

(31) זח"ב קסא, רע"ב.

(32) כנראה, בשייכות להאמור לעיל (ס"ד)

שהיתה צריכה להתקיים התועדות גם בש"פ אמור (המו"ל).

(33) יבמות קיד, סע"א (הובא בפרש"י

עה"פ).

וג' ענינים אלו מרומזים בג' הענינים דכהנים שקצים ודם: כהנים ש"ריבה בהם מצוות יתרות" — הו"ע האדם העובד, שהרי מעלת האדם היא שנצטווה במצוות, והמובחר שבאדם נצטווה במצוות יתרות, ובכללות קאי על כל בני, שנקראים "ממלכת כהנים וגוי קדוש"³⁸. שקצים ש"איסורן במשהו" — קאי על העולם והדברים הגשמיים שבהם נעשית המצוה, כי, בהגשמיות ישנו העצמות³⁹, והעצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו⁴⁰, שלכן, לא נוגע ענין הכמות, אלא אפילו "משהו", אם ישנה רק אחיזה בגשמיות — אזי ישנו בזה העצם כולו. ודם שיש בו כרת — מורה על הקישור של פעולת האדם בעולם, שקישור זה אינו בענין פרטי, אלא בכל העצם, שזהו ענין הדם ש"הוא הנפש"⁴¹, וכפי שמתבטא הדבר בקו ההפכי בענין ה"כרת", "וכל אויבך יכרתו"⁴², שנכרת לגמרי רח"ל, ומזה מובן במכ"ש — שהרי "מרוכה מדה טובה"⁴³ — שע"י המצוה נעשית ההתקשרות בכל העצם, וזהו גם ענין ה"כרת" — אותיות כרת⁴⁴ — שהוא הממוצע והקישור דלמעלה מהשתלשלות עם ההשתלשלות.

ובכל פרטי ענינים אלו צריכה להיות ההנהגה ד"להזהיר גדולים על הקטנים".

ח. ובפרטיות יותר — ישנם כמה ענינים בנוגע לגדלות וקטנות (גדולים וקטנים):

לכל לראש — גדלות וקטנות בשנים, ובפרט החילוק שבין קודם בר-מצוה ולאחר בר-מצוה, שזהו חילוק עיקרי.

וכמו"כ בגדולים בשנים גופא ישנו חילוק בין גדול בדעת לקטן בדעת. והיינו, שכשם שעיקר החילוק בין גדול בשנים לקטן בשנים הוא בענין הדעת, שגדול יש בו דעת וקטן אין בו דעת⁴⁵, כמו"כ בגדולים גופא ישנו החילוק בין גדול בדעת לקטן בדעת.

ובכל אופני גדלות וקטנות הנ"ל צריכה להיות ההנהגה ד"להזהיר גדולים על הקטנים".

(42) מיכה ה, ח.

(43) ראה יומא עו, א. וש"נ.

(44) תו"א בהוספות יתרו קט, א. ובכ"מ.

(45) ראה אנציק' תלמודית ערך גדול בתחלתו (כרך ה' ע' קלז). וש"נ.

(38) יתרו יט, ו.

(39) ראה תניא אגה"ק ס"כ (קל, סע"א

ואילך).

(40) ראה כתר שם טוב בהוספות סרכ"ז.

וש"נ.

(41) פ' ראה יב, כג.

ולדוגמא — בנוגע לתלמידי הישיבה — שתלמידי הכתה המבוגרת צריכים להתמסר אל תלמידי הכתה הצעירה, לעורר אצלם את הענין ד"ופרצת" בתורה.

ואע"פ שענין זה צריך לפעול הר"מ של הכתה, מ"מ, מוטל החוב גם על התלמידים המבוגרים. וכאמור לעיל⁴⁶ שהרמ"ם המשפיעים וההנהלה הם ענינים טפלים להישיבה, וגם אם חסר בענינים הטפלים אין זה ממעט חובת התלמידים, ובמילא, אם הר"מ אינו עושה זאת, מוטל החוב על תלמידי הכתה המבוגרת.

הכתה המבוגרת שעומדת לעלות — צריכה להבטיח שהכתה הצעירה תמלא את מקומם, והרי הפירוש ד"מילוי מקום" הוא שכל המקום נעשה ממולא בכל הפרטים, דאל"כ, הרי נשאר מקום פנוי בפרט מסויים שלא נתמלא, ובענין זה מוטל החוב על הכתה המבוגרת לפעול שהכתה הצעירה תמלא את מקומם.

וכמו"כ בכללות, יש לכל אחד ענין ומעלה מיוחדת שבזה הוא ה"גדול", וכידוע שיש גם מעלה ברגל על הראש, שהרגל מוליך את הראש למקום שמצד עצמו אינו יכול לבוא לשם⁴⁶, ובענין זה שבו הוא ה"גדול", עליו להזהיר את הקטנים.

וכאשר ישנה פעולת הגדולים להזהיר את הקטנים בכל האופנים האמורים לעיל — הנה עי"ז ניתוסף עליו גם אצל הגדולים.

ט. הענין דגדלות וקטנות — ישנו גם בעבודתו הפרטית של כל אחד מישראל:

ישנם זמנים שהאדם נמצא במצב של גדלות, וישנם זמנים שהוא במצב של קטנות. ולדוגמא — שאינה דומה מעלת לימוד התורה קודם התפלה, כאשר "נשמה באפו"⁴⁷, ללימוד התורה שלאחרי התפלה⁴⁸, שאז היא בבחינת גדלות. וגם זה אינו דומה להעילוי שבשעת התפלה עצמה. ועל זה היא ההוראה "להזהיר גדולים על הקטנים" — שכאשר נמצא במעמד ומצב של גדלות, שעובד עבודתו מתוך חיות כו', עליו לחגור את עצמו ("זיך אָנגאַרטלען") בתוספת כח לצורך הזמנים שבהם

(46) ראה לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ. 196. וש"נ.

(47) ישע"י ב, כב. וראה ברכות יד, א. (48) ראה ברכות ה, ב ובפרש"י. לקו"ת

לקו"ת פינחס עט, ד. וראה גם תו"מ ח"י"ב ע' ברכה צו, ב. ובכ"מ.

הוא במעמד ומצב של קטנות, שגם אז יוכל להיות כמו שהוא בשעת התפלה כו'.

י. אך לכאורה נשאלת השאלה: כיצד אפשר שבזמני הקטנות יוכל להיות כמו בזמני הגדלות?

והמענה לזה — בדברי המשנה⁴⁹ "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ":

לכאורה אינו מובן דיוק הלשון "עול תורה"⁵⁰ — הרי התורה ענינה הבנה והשגה, שזהו"ע שנעשה מתוך חיות כו', ולא באופן של "עול"? אך הענין הוא — שיהודי צריך לחגור את עצמו ("זיך אַנגאַרטלעך") לצורך הזמנים שבהם אין לו חיות כו', בגלל הבלבולים שמצד הטרדות בענינים גשמיים כו', שגם בזמנים אלו יעסוק בתורה מתוך קבלת עול — "עול תורה".

וכאשר "מקבל עליו עול תורה", היינו, שלא להתחשב בהגבלות העולם, אלא ללמוד תורה באופן של "ופרצת" — אזי "מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ", היינו, שמתבטלים הענינים המבלבלים, ואז אכן נעשה אצלו מעמד ומצב כמו בזמני הגדלות.

ולא כדעת הטועים שכאשר ישנם ענינים המבלבלים אזי העצה היא למעט בהלימוד כדי שיהי' קל יותר כו' — שהרי אדרבה: "כל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ"⁴⁹, כך, שהעצה היחידה להפטר מה"עול" של העולם היא — ע"י "עול תורה".

וכדי שהעבודה בזה תהי' בנקל יותר — לכן הראו דוגמא בהנהגת המדינה בענין אחד, שחוק המדינה הוא שהמקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות, ועי"ז שרואים זאת בגלוי בענין אחד כללי, אזי נקל יותר לבוא לידי הכרה שכן הוא גם בכל הפרטים.

יא. וכאמור לעיל בענין "אסתכל באורייתא וברא עלמא", שע"י "ופרצת" בתורה, נעשה "ופרצת" גם בעולם.

והמדובר הוא הן בנוגע לבעלי-עסקים, ובפרט בנוגע ליושבי-אוהל, וביחוד בנוגע לתלמידי הישיבה — שצריך להיות אצלם "ופרצת" בתורה, ועי"ז יומשך הדבר גם בעולם.

(49) אבות פ"ג מ"ה — הפרק דש"פ (50) ראה גם תו"מ ח"ג ס"ע 72 ואילך. אמור. וש"נ.

והיינו, שגם אם ישנם טרדות, מצד בנים וכנות, מצד בריאות הגוף, או מצד פרנסה — אזי העצה היחידה היא שלא להתחשב בהטרדות, ולעסוק בהענין ד"ופרצת" בתורה, ועי"ז יומשך "ופרצת" גם בבני חיי ומזוני רויח.

* * *

יב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י.

* * *

יג. בהתחלת פרשת השבוע נאמר: "כי תבואו אל הארץ גו' ושבתה הארץ שבת לה".

וידועה הקושיא⁵¹, שמסגנון לשון הכתוב משמע שכאשר "תבואו אל הארץ" הנה מיד צ"ל "ושבתה הארץ שבת לה" — היפך הדין ששנת השמיטה באה לאחרי שש השנים שבהם עוסקים בעבודת האדמה, כמפורש בהמשך הכתוב⁵²: "שש שנים תזרע שדך גו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהי' לארץ גו'?"

והביאור בזה — נרמז בפירושו רש"י "שבת לה", כשם שנאמר בשבת בראשית⁵³:

בשבת (שבת בראשית) — ישנם ב' ענינים⁵⁴: (א) ענין השבת כפי ששייך לבריאת העולם — "ויכולו השמים והארץ גו"⁵⁵, שעז"נ "זכר למעשה בראשית", (ב) ענין השבת כפי שהוא מצד (וקשור עם) יציאת מצרים — "זכר ליציאת מצרים".

וב' ענינים אלו ישנם בכל שבת, ונחלקים לב' זמנים⁵⁶: ליל שבת — שאז אומרים "ויכולו", ויום שבת — שבתפלת שחרית אין אומרים "זכר למעשה בראשית".

וכללות החילוק ביניהם⁵⁷ — שענין השבת הקשור עם הבריאה הוא באופן ד"מקדשא וקיימא"⁵⁸, שהו"ע הקדושה הבאה מלמעלה, ואילו

(54) ראה מו"נ ח"ב פל"א. הובא ברמב"ן ואתחנן ה, טו. מט"מ סתל"ז.
(55) בראשית ב, א.
(56) ראה שער הכולל פי"ז סכ"ט.
(57) ראה גם ד"ה את שבתותי דש"פ בהר היש"ת (סה"מ היש"ת ס"ע 79 ואילך).
(58) ביצה יז, א.

(51) ראה לקו"ת ריש פרשתנו. סה"מ תרכ"ז ריש ע' רנו. המשך תרס"ו ע' רכ. וראה גם מכתב ט"ז אייר שנה זו (אג"ק ח"י"ח ע' שעה).
(52) שם, ג.
(53) ראה גם לקו"ש ח"י"ב ע' 111 ואילך.

ענין השבת הקשור עם יצי"מ הוא באופן שבא ע"י עבודת האדם —
 "לעשות את השבת"⁵⁹.

וכמו"כ ישנם ב' ענינים אלו בשנת השמיטה:

ישנה קדושת שנת השמיטה שבאה מלמעלה, ללא הקדמת עבודת
 האדם — שעז"נ "כי תבואו אל הארץ גו' ושבתה הארץ שבת לה";
 וישנה קדושת השמיטה שבאה ע"י עבודת האדם — שעז"נ "שש שנים
 תזרע שדך גו' ובשנה השביעית שבת שבתון".

ואף שענין זה בא ע"י העבודה דלמטה, הנה ההמשכה שנעשית
 ע"י העבודה היא נעלית יותר מאתערוותא דלעילא שמצד עצמה — וזהו
 מש"נ "ובשנה השביעית שבת שבתון", היינו, לא רק שבת סתם, אלא
 "שבת שבתון", כפי שנאמר ביוהכ"פ⁶⁰, שזהו מעין ודוגמת "יום שכולו
 שבת כו"⁶¹.

יד. המשך השיחה — בענין מ"ש⁶² "וצויתי את ברכתי גו' בשנה
 הששית ועשת את התבואה לשלש השנים", שכאשר יהודי מתנהג ע"פ
 רצון הקב"ה, נמשכת לו ברכה באופן נסי שלמעלה מהטבע לגמרי⁶³,
 שדוקא בשנה הששית, שהשדה היא כחושה ביותר, מצמחת תבואה לשלש
 השנים — נכלל בשיחה המוגהת שנדפסה בלקו"ש חכ"ז ע' 189 ואילך⁶⁴.

טו. בענין הנ"ל — "וצויתי את ברכתי גו' בשנה הששית ועשת
 את התבואה לשלש השנים" — יש גם הוראה בנוגע ליוקר הזמן,
 שזהו"ע הקשור גם עם ימי הספירה:

לכאורה אינו מובן: מהו הענין בספירת הזמן — הרי מהלך הזמן
 הוא תמיד באותו אופן?

אך הענין הוא — שניצול הזמן יכול להיות בכמה אופנים: ישנו
 אופן שממלאים את הזמן בתוכן של עבודת ה', ומצד זה הנה גם ריבוי

סה"מ תרע"ח ע' רכב. אג"ק אדמו"ר מוהרש"ב
 ח"א ע' רסו), ויש נסים שהם למעלה לגמרי
 מסדר והגבלה. ובלשון המדרש (ב"ר פנ"ט, ה)
 על הפסוק (בשלח יז, טו) "ה' נסי": "משה —
 ניסן של ישראל כו' ומי הוא ניסו של משה
 — הקב"ה".
 (64) בשילוב עם שיחת ש"פ בהר תשל"ג,
 וליל ב' דחג הפסח תשכ"ח.

(59) תשא לא, טז.
 (60) אחרי טז, לא. אמור כג, לב.
 (61) תמיד בסופה.
 (62) פרשתנו כה, כא.
 (63) כידוע שבענין הנסים גופא יש כמה
 מדריוגות: יש נסים שעם היותם למעלה
 מהטבע, מ"מ יש בהם סדר כו' (ראה סה"מ
 תרנ"ז ע' רנב. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקא).

זמן נחשב "כימים אחדים"⁶⁵; וישנו אופן שהזמן אינו ממולא כו'. אדם יכול לחיות שבעים שנה, שמונים שנה ומאה ועשרים שנה, ולא לפעול מאומה; ויכול להיות מעמד ומצב ש"בשעה אחת" הרי הוא "קונה עולמו"⁶⁶, עד כדי כך, שרבינו הקדוש מקנא בו!

וזהו גם פירוש מארוז"⁶⁷ "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא":

ב"כל חיי העולם הבא" נכללים כל פרטי המדריגות: תענוג המורגש, תענוג הבלתי מורגש כו', עד להדרגת ד"יום שכולו שבת ומנוחה". וכיון שכל זה נעשה ע"י העבודה דעכשיו, הרי מובן, שהעבודה דעכשיו היא למעלה אפילו מ"יום שכולו שבת ומנוחה".

וכל זה הוא ב"שעה אחת" — שכל שעה, אם מנצלים אותה כדבעי, אזי היא נעלית יותר מהגילויים דלעתיד, למעלה גם מהעילוי ד"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

וזהו גם הענין ד"ופרצת" בנוגע לזמן — שנוסף על שמירת הזמן באופן שכל כמות הזמן ממולא בלימוד התורה וקיום המצוות, צריך להיות גם "ופרצת" בנוגע לאיכות הזמן, היינו, שמילוי הזמן בעניני תורה ועבודה יהי' מתוך מסירה ונתינה וחיות כו', כך, שגם מיעוט הזמן בכמות כולל ריבוי זמן באיכות, ע"ד שבשנה הששית נעשית צמיחת תבואה לשלש השנים.

*

טז. כיון שנכנסים עתה לפרשת בחוקותי — יתן השי"ת שיהי' הענין ד"בחוקותי תלכו"⁶⁸, "שתהיו עמלים בתורה"⁶⁹, שע"ז יהי' גם "את מצוותי תשמרו"⁶⁸, וע"ז יומשכו גם כל ההשפעות בגשמיות, בכל הברכות האמורות בפרשה.

(68) ר"פ בחוקותי.
(69) תו"כ ופרש"י עה"פ.

(65) ויצא כט, כ.
(66) ע"ז יו"ד, סע"ב. וש"נ.
(67) אבות פ"ד מ"ז — הפרק דשבת זו.